SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 243. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 21, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21-го ГРУДНЯ 1991. Ч. 243. РІК XCVIII.

НАРОДНА РАДА КРИТИКУЄ НОВУ УГОДУ

Київ (УНІАР). — Тут в середу, 18-го грудня, в республіканському будинку літераторів відбулася пресова конференція політичних діячів з демократичного табору з приводу угоди про Співдружність Незалежних Держав.

Перед журналістами і кореспондентами засобів масової інформації виступили: член Президії Верховної Ради Лесь Танюк, народні депутати Іван Засць , Степан Хмара та голова Національної Ради Демократичної Партії України Юрій Бадзьо. Бадзьо і Танюк оприлюднили заяви, в яких ця угода піддається нищівній критиці. Лідер ДПУ зазначив, що угода є першим кроком до відновлення Союзу. „Угода загальмувала процес визнання України іншими державами", — сказав Танюк. На його думку є три сили спрямовані проти незалежности України: це — російський шовінізм, режим КПСС, що ще залишився в Україні, та загальний розвал економіки.

На пресовій конференції прочитано повідомлення про резигнацію голови Народної Ради Ігоря Юхновського, яку він оголосив майже десять днів тому, і про обрання на цю посаду Леся Танюка.

НОВИЙ МАРШРУТ

Івано-Франківське (УНІАР). — Тут в суботу, 14-го грудня, почала діяти перша міжнародна автобусова лінія Івано-Франківське — Перемишль. На ній щодня курсуватимуть два автобуси. Один належатиме Івано-франківському обласному управлінню автотранспорту, другий належить Польща. Ці маршрути відкриті для туристів. Квиток з Івано-Франківського до Перемишля буде коштувати 50 карбованців, а з польського боку — 75,000 злотих.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ПРАЦЮЄ

Київ (УНІАР). — На ранковому засіданні сесії Верховної Ради України в середу, 18-го грудня, ухвалено закон про внесення змін і доповнень до закону УССР, про зайнятість населення, про житловий кодекс УССР. Поправки надають виховацям будинків — інтернатів право на позачергове отримання житла. Депутати прийняли закон про державне мито і постанову про введення його у дію.

Відтак сесія розглянула кілька законопроєктів, які мають стимулювати економічну реформу, а саме: про податок на додаткову вартість, про акцизний збір (основний вид непрямих податків, здебільшого на предмети широкого вжитку, громадські і транспорто ві послуги), та про оподаткування підприємств і організацій.

Після бурхливого обговорення депутати ухвалили лише закон про акцизний збір.

Україна нав'язує відносини з Великобританією

Київ (УНІАР). — Минулого тижня в суботу, 14-го грудня, Президент України Леонід Кравчук прийняв заступника державного секретаря міністерства закордонних справ у справах співдружности Великобританії Ленарда Вінсентес Етлунірда.

Під час розмов сторони підтвердили бажання встановити і розвивати всебічне співробітництво в політичних, економічних, торговельних, науково-технічних, культурних і гуманітарних питаннях. Наголошувалося також, що встановлення консульських відносин сприятиме розвиткові дружніх відносин між двома державами. Сторони підписали спільний комунікат щодо встановлення консульських відносин між Україною і Великобританією.

„АРМІЯ СПАСІННЯ"

Львів (УНІАР). — Цими днями тут зареєстровано релігійну філію міжнародного християнського руху „Армія спасіння". Відтепер у знедолених і тих, хто потребує допомоги, з'явилася надія на те, що їх не залишать у біді. Вояки христа мають намір звернутися до Верховної Ради України з проханням надати „Армії спасіння" офіційний статус благодійної організації.

Журнал „Сучасність" виходитиме в Києві

Нюарк, Н.Дж. — Із початком 1992 року в Україні появлятиметься місячник „Сучасність".

Для широкого кола читачів в Україні цей журнал стане дійсно новим явищем, адже про його життя впродовж більш, як 30 років, спочатку в Мюнхені, а останньо в Нюарку, Н. Дж., про його засновників і авторів знала досить обмежена авдиторія.

Нові політичні горизонти, які поширюються чи не щодня в результаті подій державного відродження України, зробили можливим і подиктували необхідність перенести видання „Сучасности" до Києва. Там журнал стане тісно пернюю, з великим накладом періодичною публікацією, яка об'єднуватиме культурні, мистецькі, літературні та науково-політичні сили українського народу як на батьківщині, так і в діяспорі.

Вже в першому числі 1992 року читач запізнається з проведених членами редакції інтерв'ю — із Президентом Леонідом Кравчуком, із відомим американським політологом Збігнєвом Бжезінським, як також із матеріялами відомих читачам журналу авторів — Лариси Залеської-Онишкевич і О. Воловини. Журнал містить повість Ю. Андрухова „Реакція", поезію І. Римарука та Т. Карабовича; також міщені кольорові репродукції творів талановитого київського мистця В. Пасивен ка, разом із статтею провного мистецтвознавця О. Буценка.

Як спільне видання „Прологу" та Республіканської Асоціяції Україно знавців, із новою редакційною колегією на чолі із співредакторами Іваном Дзюбою та Тарасом Гунчаком, київська „Сучасність" цікавитиме ще більше своїх багаторічних читачів-передплатників та й поширить число своїх нових передплатників як в Україні, так і в цілому світі.

Київську „Сучасність" можна передплатити на 1992 рік в представників журналу чи прямо висилаючи 60 ам. дол. чеком або поштовим переказом на адресу: Sucasnist, Mr. Y. Smyk, 744 Broad St., Suite 1116, Newark, N. J. 07102-3892; число тел.: (201) 622-0545, факсу: (201) 622-1933.

НОВИЙ РІК В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки влаштовує тут для членів і приятелів зустріч Нового Року у вівторок, 31-го грудня, о 9-ій год. вечора. З огляду на обмежене число місць, треба зголоситися до 24-го грудня на числа телефону (212) 628-3062 або (908) 821-9020.

Обговорювали питання ліквідації ядерної зброї

Київ (УНІАР). — У середу, 18-го грудня, тут у готелі Інтурист в год. 10-ій ранку відкрився семінар з проблем ліквідації ядерної зброї та знищення матеріялів розщеплення. На семінарі також обговорювались питання, пов'язані з безпекою зберігання, транспортування, які і про екологічно нешкідливе знищення та утилізацію ядерних боєголовок, як й інших ядерних матеріялів у контексті ініціятив Джорджа Буша і Михаїла Горбачова.

У п'ятницю, 20-го грудня о год. 3-ій по полудні у пресовому центрі міністерства закордонних справ України відбулася пресова конференція, на якій подали загальні підсумки семінару. Перед журналістами і кореспондентами засобів масової інформації виступили учасники семінара з української, московської й американської сторін.

У Харкові відбулася міжнародна конференція

Харків. — Тут від 5-го до 7-го грудня на міжнародною конференцію зібралися представники Англії, Канади, Німеччини, ЗСА, України, Франції, Японії та Росії. Конференція відбулася в одній з лекційних заль Харківського Університету, а її організаторами були: Республіканська Асоціяція Украіністів, Комітет науки і культури зі зв'язків з українцями за кордоном при Академії Наук України, Міжнародна Школа Україністики, Харківський Університет та обласний відділ Українського Фонду Культури.

Програма конференції мала назву „Робітнича кляса і національне питання". Щодо національного питання у промовців була чітка визначеність того, що є і що потрібно зробити. Про робітничу клясу, як окреме поняття, чи політично об'єднаний рух, виникло багато суперечок.

Виступив Іван Яворський з Канади, який ділився досвідом розв'язання мовних проблем національних меншин у демократичних країнах, яке корисне запозичити незалежній Україні. Киянин Михайло Мовчан мав доповідь на тему „Пролетарська ідеологія і ідеологія націй". Також виступав Іван Дзюба, який закликав до вирішення мовних проблем.

МАЛАНКА В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Дирекція Дому Спілки Української Молоді в Йонкерсі влаштовує традиційну маланку, яка відбудеться у суботу, 11-го січня, о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра Алекса. Вступ: 15 дол., молодь до 18-ти років — 10 дол., що включатиме добірні страви, гарячі та холодні напитки, а також традиційний шампан. Адреса дому: 301 Пальсейдавеню. У справі замовлення столів слід телефонувати до Володимира Козіцького під час дня на число (914) 969-4200, вечорами (914) 476-7147.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ ВСТУПИВ У НОВИЙ ЕТАП

Ню Йорк (О. Кузьмович) — Заповіджений завчасу і розголошений широко полуденок для відзначення 15-річчя Українського Музею в Ню Йорку викликав таке зацікавлення серед української громади, що перевищив всі сподівання організаторів. Як це буває у нашій спільноті, багато осіб зголосили свою участь щойно в останній хвилині та цим викликали надмірне переповнення в незвичайно гарній „Версальській залі" палаті Гельмслі у центрі Ню Йорку, а тим непотрібні ускладнення для організаційного комітету. Але у висліді чистий дохід із того полуденку приніс 20,000 дол. призначених на перебудову музею, і це було одним з успіхів цієї імпрези.

Полуденком провадив д-р Альберт Кіпа, який мав це саме завдання п'ять років тому, але зазначив, що дуже багато від того часу змінилося так в музейній родині, як і в історії України. Факт, що полуденок відбувався саме в день, коли в Україні рішалася її доля загальним референдумом, надало йому особливо святочного і радісного настрою. В такому дусі розпочав свою молитву генеральний вікарій і парох св. Юра в Ню Йорку о. Патрікій Пашак, ЧСВВ, переплачуючи при тому також привіт від перешкодженого Владики Василя Лостена, та відновіде благословенство.

Голова Управи УМ Т. Геврик палить мортгедж. Приглядаються (справа): М. Савчак, О. Рак і С. та К. Зайнінгер.

Д-р А. Кіпа пригадав велику працю, що її вложив у розвиток Українського Музею недавно померлий голова д-р Богдан Цимбалістий, а присутні однохвилинною мовчанкою вшанували його пам'ять. Д-р А. Кіпа підкреслив виїмковість того дня і події, які саме відбуваються в Україні, і як особливий спосіб відзначення того дня перевів до на стрічці пісню композиції свого батька св. п. Владима Кіпи у виконанні син

(Закінчення на стор. 3)

Німеччина просить ЕС визнати незалежність колишніх совєтських республік

Бонн. — До того дня, коли Совєтський Союз формально припинить своє існування, залишається ще два тижні, однак Німеччина вже закликала країни Европейської спільноти виступити з заявою про визнання незалежности колишніх республік СССР.

У вівторок, 17-го грудня, канцлер Гельмут Коль переконав Европейську спільноту визнати самостійність двох югославських республік — Хорватії і Словенії. В середу, 18-го грудня, представник Німеччини звернувся до західньоевропейських партнерів в питанні республік колишнього Совєтського Союзу. Ганс Шумахер, пресовий секретар міністра закордонних справ Німеччини Ганса-Дітріха Геншера, повідомив, що Геншер запропонував обговорити це питання на зустрічі міністрів закордонних справ НАТО в Брюсселі у четвер, 19-го грудня.

На думку Геншера, Европейської спільноти для офіційного визнання незалежности колишніх совєтських республік слід застосувати ті самі критерії, що й при розгляді югославської ситуації. Обов'язковими вимогами щодо незалежних республік колишнього СССР Европейська спільнота вважає гарантії дотримання прав етнічних меншин, а також недоторканість існуючих державних кордонів.

Водночас із Бонну надійшло повідомлення, що пресовий секретар канцлера Дітер Фогель висловив занепокоєння щодо того, що Совєтський Союз припиняє своє існування 1-го січня 1992 року. „Цей глибокий розкол висуває тяжкі політичні завдання перед тими, хто несе політичну відповідальність перед світовою спільнотою в державах — спадкоємцях Совєтського Союзу", — сказав він.

Німеччину, зрозуміло, не може не турбувати питання, хто візьме на себе відповідальність за повернення Німеччині совєтських борргів. Крім цього, німці хотіли б щоб політичний розпад СССР не позначився негативно на умовах і темпах виведення совєтських військ з їхньої країни.

Масові звірства в Хорватії продовжуються

Београд. — Спостерігачі Европейської спільноти в Загребі почали розслідування вчинених сербами на території Хорватії звірств щодо мирних громадян. Зокрема було показано відеозапис, який свідчить про масові вбивства в хорватських селах на південному сході республіки. Водночас виступили свідки, які були на місці злочинів. Стіво Гомерач, командир оборони в районі села Подравка Слатіна, розповів, що коли він увійшов у село, визволене від сербських загарбників, понад 40 трупів мирних жителів лежали на вулиці. Тіла були спотворені до невпізнання. Директор місцевого шпиталю додав, що для того, щоб так спотворити людину, потрібна „безмежна фантазія".

Тим часом Београд висловлює обурення з приводу рішення керівництва Европейської спільноти визнати Хорватію і Словенію після 15-го січня. Очікується, що Боснія і Герцоговина, а також Македонія будуть і собі домагатися міжнародного визнання. В четвер, 19-го грудня, президент Македонії Кіро Глигоров мав зустріч з головою мирної конференції в питаннях Югославії лордом Карінгтоном.

Београдські власті застерігають сусідів, що їх прагнення до незалежности приведе до того, що сербські меншини, що проживають на територіях цих республік, розпочнуть громадянську війну. Щоб цього не сталося, Београд пропонує перекроїти мапу внутрішніх кордонів країни. Цю ідею гаряче підтримують сербські екстремісти, які вже оголосили центральний район Хорватії „Сербською республікою Країна".

Армія посилено обстрілює місто Осієк і все частіше атакує міста і села в районі Славонії, намагаючись взяти під свою контролю і цю територію Хорватії.

У СВІТІ

ЛІДЕР ПАЛЕСТИНСЬКОЇ Визвольної Організації Ясір Арафат виступив з різкою критикою рішення Генеральної асамблеї про скасування резолюції, яка прирівнювала сіонізм до расизму. „Це рішення, прийняте під тиском З'єднаних Стейтів, не змінить реального стану речей, — заявив Арафат. — Ізраїль є сіоністською і расистською державою".

НА СЕСІЇ ВЕРХОВНОЇ Ради Казахстану у вівторок, 17-го грудня, було прийнято закон про державну незалежність Казахстану. Згідно з документом, республіка Казахстан — незалежна, демократична, правова держава. Вона буде володіти всією повнотою влади на своїй території, самостійно визначати і проводити внутрішню і зовнішню політику. Її територія в існуючих межах є недоторканою і неподільною. Закон стверджує рівність всіх громадян республіки.

У ВІВТОРОК, 17-ГО ГРУДНЯ, на летовищі в Шереметьєво приземлилися совєтський і американський военно-транспортні літаки з лікарствами і медичним устаткуванням на суму 10 мільйонів дол., які пожертвували З'єднані Стейти Америки. Водночас до Санкт-Петербургу прибув шведський літак з цукром, олією і консервованими харчами.

ЯК ПОВІДОМИВ РАДНИК болгарського президента Желю Желуєва в питаннях національної безпеки генерал-лейтенант Стоян Андрєєв, група болгарських старшин від'їде до ЗСА, де перейде вишкіл боротьби з терроризмом і організованою злочинністю. Болгарські спецслужби вже співпрацюють в цих ділянках з відповідними відомствами Великобританії і Німеччини.

ТЕЛЕФОНІЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК з усім світом надало далекосхідній вільній економічній зоні Находка спільне совєтсько-англійське підприємство Находка — Телекон. Системи зв'язку будуть працювати через комерційний сателіт Азіасат. Кожна хвилина розмови буде коштувати 5 ам. дол.

ПРИБЛИЗНО 80 ВІДСОТКІВ з 10 мільйонів осіб, що є носіями вірусу АІДС, мешкають в Азії, Африці, Латинській Америці і країнах басейну Карайбського моря. АІДС реально загрожує розвитку цих країн, оскільки виникає потреба в колосальних засобах профілактики, діягностики і лікування. Про це ідеться в оприлюдненому в Делі звіті „Фінанси і розвиток", підготовленому спеціялістами Всесвітнього банку і Міжнародного валютного фонду.

ЗСА ЗНОВУ ВІДКЛАДАЮТЬ ВИЗНАННЯ УКРАЇНИ Й ІНШИХ РЕСПУБЛІК

Вашінгтон. — Адміністрація президента Джорджа Буша, не зважаючи на раніше запевнення, заяви державного секретаря в Києві, погодженість держав Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і Европейської економічної спільноти, все ще експериментує зі східною політикою, хоч, як кажуть аналітики і совєтологи, вже не існує Союз, Михайл Горбачов вже має готову резигнацію з посту президента СССР, існують усі запевнення колишніх республік, включно до погодженности знищити атомову зброю, але президент Джордж Буш знову відклав визнання незалежности України й інших республік, хоч таке визнання, згідно з ранішим пляном, мало наступити цього вікенду, тобто в суботу, 21-го грудня.

Представники Білого Дому, зокрема Марлин Фицвотер заявили, що справа визнання є неуникнима, але Адміністрація Дж. Буша хоче бути певна чи так званий „коммонвелт", або Співдружність Незалежних Держав, буде діяти. Завданням відкладення Буша є: заохотити колишні республіки до співпраці в „коммонвелті" (те саме говорили прихильники Союзу) і приглянутись чи членські держави цього творива дійсно житимуть між собою дружньо, як раніше було декляровано і обіцяно державному секретареві Дж. Бейкерові під час його відвідин в Російській федерації, Киргизії, Казахстані, Білорусі і Україні.

Офіційні особи Адміністрації, які супроводжали Бейкера до п'ятьох згаданих держав, а пізніше брали участь в конференції міністрів закордонних справ НАТО, заявили, що президент Дж. Буш воліє почекати кілька днів, тижнів, а може й довше. Подібні експерименти Адміністрація застосовувала до проблеми визнання трьох прибалтійських держав, Литви, Латвії і Естонії, в результаті чого Уряд ЗСА опинився аж на 37-му місці, хоч поневолені народи весь час надіялися, що Америка допоможе їм здобути повну самостійність, згідно з принципами Америки, практикованими на протязі понад 200-річної історії цієї країни, — кажуть політичні спостерігачі.

Тепер, численні дорадники Президента ЗСА, хочуть побачити, як буде діяти „коммонвелт" на колишній території СССР і чи новопосталі держави є дійсно зацікавлені співпрацею між собою про яку так багато говорять. Маючи американське визнання „в кишені" дехто з цих держав може піти цілком іншим шляхом, — кажуть „дорадники" Білого Дому і зберігачі „великої Росії".

Аналітики кажуть, що Білий Дім, забезпечившись запевненням нових держав, щодо атомової зброї, може тепер позволити собі на вичікування і на політику „обіцянок". Не треба виключати, кажуть деякі коментатори, що це є також частина передвиборчої програми Дж. Буша, кандидата Республіканської партії, популярність якого падає.

Газета „Ню Йорк Таймс" у числі з 20-го грудня пише, що американці українського походження вже розпочали акцію за визнання України Адміністрацією Дж. Буша, морально підтриманою міністром закордонних справ Німеччини Гансом-Дітріхом Геншером на конференції НАТО, що політика вичікування і відкладання дати визнання не є правильною. Не треба виключати, пишуть газети, що Німеччина незабаром визнає Україну, не зважаючи на коливання Уряду Дж. Буша.

В АМЕРИЦІ

НА ФЛЬОРИДІ, БІЛЯ місцевости Палатка, трапилася 18-го грудня залізнодорожна катастрофа. Потяг компанії „Амтрак" під назвою „Срібний метеор", який їхав з Ню Йорку до Темпи, зійшов з рейок і знищив по дорозі кілька приватних хат. У потягу було 170 пасажирів і 16 осіб обслуги. В результаті катастрофи було поранені 57 осіб, 10 з них, в тому числі трьох осіб з Ню Йорку треба було примістити у шпиталі.

У СТЕЙТІ МИШИҐЕН, в містечку Ромію коло Дитройту, трапився великий вибух, який знищив майже половину приміщення фабрики, яка виробляла повітряні мішки до автомобілів. Понад 10 осіб були поранені, але поліція і слідчі-спеціялісти покищо не встановили причини вибуху. На місце випадку прибули також спеціялісти федерального Уряду.

ПРЕДСТАВНИК ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ делеґації, яка вела переговори у Вашінгоні з представниками арабських країн у справі миру на Близькому Сході, заявив кореспондентам, що друга тура переговорів розпічнеться тут 7-го січня наступного року. Раніше Ізраїль домагався перенесення переговорів на Близький Схід, але представник прем'єр-міністра Іцака Шаміра, Єгуд Гол заявив, що він не виключає повернення ізраїльської делегації до Вашінгтону. Перша рунда переговорів не була успішна і не принесла жодної користи, не зважаючи на прохання президента Джорджа Буша, щоб переговорюючі сторони перейшли від реторики до обговорення конкретних проблем.

ПЕРША ЛЕЙДІ, ДРУЖИНА президента Джорджа Буша Барбара, прибувши до Ню Гемпшир, вписала свого мужа у список кандидатів від Республіканської партії, які змагаються у передвиборах. Того ж дня, тобто 18-го грудня, Б. Буш виступила на пресовій конференції у Вашінгтоні і заявила, що обидві палати Конгресу повинні перестати вже нарікати на Уряд, а розпочинати конкретну працю для поправи американської економіки. „Дехто думає, що Дж. Буш не дбає про внутрішні справи ЗСА і не шукає розв'язки економічної проблеми. Я хочу вам сказати, що мабуть ніхто інший так не журиться і не працює для поправи ситуації, як мій муж", — заявила дуже категорично Б. Буш журналістам. Вона також завважила, що їй пропонували не вмішуватись до справ Президента ЗСА, але вона не могла залишитися байдужою, особливо коли страждають люди від погіршеного стану економіки.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС, вплинуло від членів УНС до четверга, 19-го грудня, 10,055 чеків-дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

258,205.03

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Джеймс Бейкер у Києві

1-го серпня ц. р. президент Буш відвідав Київ і промовляв перед Верховною Радою України. Застерігся на вступі, що не буде встрявати у суперечку між Києвом і Москвою і тут же взяв сторону Москви та ввесь час радив Україні не відділятися від Союзу. Таврував „самогубний націоналізм", утотожнюючи його з гоном до волі поярмлених народів: американські громадяни українського роду були обурені. Наші земляки в Україні були спокійніші, підкреслюючи позитив самих відвідин американського Президента. Вернувшись з України до Вашінґтону, Буш почув, що у Москві готується державний переворот. Взяв за слухальце і перестеріг свого приятеля Міхаїла Ґорбачова. Цей останній подякував через перекладача, але заявив, що „не вірить" і поїхав на Крим. Після невдачі „путчу" показали Бушеві список змовників: це були всі до одного найближчі приятелі Ґорбачова, призначені ним на найвищі становища в державі. Це був зворотний пункт для ревізії політики, що беззастережно підтримувала імперію з Ґорбачовим у проводі. Секретар оборони Роберт Чейні і дорадник у справах Крайової безпеки Брент Сковкрофт були проти дальшого підтримування московського центру, єдиним, який не змінив свого промосковського становища був державний секретар Джеймс Бейкер. Але в грудні цього року вже не можна було підтримувати Совєтський Союз і Ґорбачова, бо Союз перестав існувати і Ґорбачов утратив владу. Тому Бейкер, відвідавши Москву — нараджувався спершу з Борісом Єльциним та обмежив зустріч з Ґорбачовим, все ще формально президентом СССР, до церемонійної візити.

Відвідавши в минулу середу, 18-го грудня ц. р. Київ і розмовившись з Леонідом Кравчуком та його прибічниками — Бейкер був як не той. Увесь в усмішці від вуха до вуха, компліментував Кравчука й з признанням висловлювався про Україну, яка погоджується на всі бажання Америки щодо ліквідації атомової зброї в Україні та зобов'язання перебрати на себе частину боргу СССР і заявив, що „тепер можна розпочати процес визнання". Коментатор телевізійної станції Сі-Бі-Ес Пітер Дженніґс звернув увагу, що Бейкер поводився у Києві куди краще й вигідніше, як у Москві. „Часи зміняються і ми зміняємось з ними", — мудро стверджували античні римляни.

На цьому місці була вже мова про те, що події в Україні розвиваються без уваги на погляди керівних державних мужів у широкому світі. Скільки людей, голосуючих у референдумі 1-го грудня ц. р. в Україні, знали взагалі про існування державного секретаря Джеймса Бейкера, мільйонера, колишнього шефа штабу Білого Дому за президентури Роналда Реґена та пізнішого керівника виборчої кампанії Джорджа Буша три ґоки тому. У державній верхівці Америки, в Уряді та Конґресі, маємо деяких приятелів і маємо байдужих чи неохочих людей, які тільки недавно довідалися, що існує у світі така країна, яка називається Україна. Але Україні потрібні приятелі і добре сталося, що в особі Джеймса Бейкера Україна придбала нового приятеля. Події йдуть від несподіванки до несподіванки, славити Господа несподіванки останніх трьох років з найбільшою і найславетнішою несподіванкою 1-го грудня цього року — виходили у добро Україні. Вона має перед собою ще важкий і трудний час. Державне визнання Америкою допоможе Урядові України перебороти ті труднощі. Америка саме переживає тепер поважну економічну кризу. Та криза може коштувати Джорджові Бушеві програну у виборах в наступному році. Америка перестала — бодай покищо бути багатим вуйком, який фінансував десятки країн у світі, на першому місці Ізраїль. Але Україна потребує машин, потребує фахівців різного роду у наладнанні державного апарату та у переході на систему вільного ринку. Джеймс Бейкер складе напевне позитивний звіт Бушеві про відносини в Україні та її державний провід і воно приспішить визнання державности України Америкою. Боріс Єльцин просив Бейкера, щоб він допоміг у визнанні державности Російської федерації і призначення їй місця у Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй. Україна є членом ООН та разом з Російською федерацією належить до Співдружности Незалежних Держав, як рівна з рівною. Нема причини нарікати.

Микола Бараболяк

МААСТРІХТ І БРЕСТ — ПО ДОРОЗІ?

II

На нараді в Маастріхті дано теж рішучу перевагу, не зважаючи на спротиви (як звичайно Великобританії) ідеї окремих оборонних сил Европи. Дев'ять членів „Західньої Оборонної Спільноти" (ЕДС) вирішили розбудовувати власну оборонну европейську систему всупереч виразній неприхильности до цієї настанови Америки, яка хоче через організацію НАТО втримати свою дотеперішню перевагу в Европі. Найдено компроміс у формі, що ця Европейська система буде існувати поруч НАТО.

Поруч об'єднуючих настанов у сфері економіки, політики, оборони може ще важливішу вагомість мають погодження в ділянці соціяльній. Це теж приневолює відкласти зфіналізування европейської федерації до кінця цього сторіччя. Налічують щось 280 проєктів законів, головно в ділянці законодавства праці і соціяльного забезпечення, як наприклад, про забезпечення, безпеки в закладах праці, кваліфікацій на різні роди праці, безпеки на дорогах і поліції у загальному. Коли собі усвідомити які різниці існують досі, наприклад між відповідним законодавством Німеччини і Греції, то ясно, скільки ще прийдеться до кінця цього сторіччя проробити, щоб такі різниці знівелювати, і переробити все на один лад!

Ми намагались з'ясувати коротко основні ідеї і принципи, на яких народи нинішньої Европи організують спіжиття. Хіба ясно, що це веде видимо до З'єднаних Стейтів Европи. Переважає розуміння, що жити у мирі і добробуті більша цінність, чим евфорія ідеї необмеженого „суверенітету". В той же час, як у Маастріхті йшли переспрaви, головно з прем'єр-міністром Великобританії, до яких мір конечно зрікатись привілеїв суверенітету в користь Спільноти, йшли між президентами України, Білорусі і Росії переговори в Бресті про втримання якихось зв'язків між трьома „слов'янськими" народами на пожарищах СССР. Хіба кожний, хто має хоч примітивне знання ходів міждержавного буття, здає собі справу з того, що в нинішніх умовах Україна не може утяти полу Росії одним помахом ножа. Я все пропагував ідею „як найдалі від Москви і Сходу", який вона репрезентує, але й тут здоровий глузд мусить перемагати. Сусіда не вибрати у співбутті між народами. На прикладі Ізраїля бачимо як невтомно діють ті, хто нехтує цим принципом. Читав я уважно „Артикули" організації Комонвелту, який створили Білорусь, Росія й Україна. Не бачу в ньому нічого, чому б нині противитись, тим паче, що договорення передбачує, що „сторони резервують собі право припинити цей договір, або його окремі положення, повідомивши інших членів рік наперед". Порівнюючи постанови договору про цей „комонвелт" з положеннями про організацію Европейської спільноти, бачиш ясно, що в договорі урахувано нашу вражливість і недовір'я до Москви. Тому переговори відбулись не в Москві, а в білоруському містечку, тому центр для координації політики між членами „комонвелту" не у Москві, а в Мінську, як центр ЕС не в Берліні чи Парижі, а в Брюсселі, а осідок її органів у Штрасбурґу та Люксембурґу. Очевидно ніхто не запевнить, що цей перший важливий політичний міжнародний Акт нашої відновленої держави зовсім без ризика. Але в нинішніх умовах іншого виходу нема, а цей крок має всі познаки позитивного заходу. Сама Україна як той палець у світі не встоїться, до ЕС її наразі не приймуть, коли навіть Польщі нема ще туди доступу.

Кілька слів про символіку Бресту: була брестська угода 1918 року, яка нас впровадила на міжнародну арену, хоч його вагу применшує те, що робили це переможені, а не переможці у Першій світовій війні. Та все ж таки це ясний пункт в історії. Підписано там теж Брестську Унію 1596 року, а це теж історичний позитив, бо навертав нас до Заходу, куди ми приналежні. Новий договір у Бресті притримує нас, думаю, тільки часово в орбіті Сходу. Але надія, що дух Маастріхту переможе і на Сході, а координуючин центром стане зчасом і для України — Брюссель. Навіть в Москві говорять про „Европейський Дім", тож надіймось. Проаналізувавши міждержавні европейські переговори у Маастріхті, може бути тим із нас, які трактують наше міжнародне становище в повній ізоляції від Москви, легше зрозуміти і стравити новий Брестський Берести новий Брестський Акт з 8-го грудня 1991.

Познайомитись тепер із трендами, які проявились у Маастріхті стосовно організації Европейської спільноти і принципів, на яких вона твориться, повинно бути інтересним для нас і тому, що хіба здаємо собі справу з того, що взаємини між членами нашого „Комонвелту" мусітимуть практично взорувватись радше на зразках Европейської спільноти, чим британського Комонвелту; той Комонвелт таки надто вільна спільнота. Можете собі уявити, що відношення України до Росії буде тільки таке як Канади до ЗСА? Може колись, але не наразі, заки розмотати всі вузли і пута, якими Україна пов'язана...

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про дари Святого Миколая

У цей святочний час, коли довкола нас аж роїться від так званих святих Миколаїв на усіх телевізійних реклямах, у всіх часописах і на вулицях американських міст, ми, українці, все ще хоча і живемо тут майже півсторіччя не забуваємо про „нашого" Святого Миколая — цього, що приходить 19-го грудня і не дзвонить дзвінком на вулицях біля великих крамниць і не гукає славного „го-го-го", а статечно, в оточенні янголів приходить в ризах і благословить нас або тихенько кладе під подушку маленький дарунок.

Може саме тому, що цей „святий" кожнорічно існує тут на Північно-американському континенті, як комерційна принада для покупця — засоби масової інформації пригадують славну історію, коли то в 1897 році восьмилітня дівчинка написала листа до редакції щоденника „Сан" із запитом чи справді існує святий Миколай. У відповідь появилася редакційна стаття, яку від того часу завжди цитують під заголовком „Так, Вірджініє, святий Миколай існує!"

Цікаве, чи треба було аж редакційної статті в американському щоденнику, щоб переконати не лише малу Вірджінію, але з нею сотні-тисяч людей, що цей святий існує як уосіблення добра, лагідности, любови? Чи треба було такої статті, щоб відділити комерційного грубого псевдо Сант Ніколяса від символу, від віри в щось надприродне, чим провадить розумно і правильно Божа рука?

Либонь так, але для нас, журналістів, щорічне повторення цієї статті у нюйоркському щоденнику лиш вказує на велику та поважну ролю, що її відограє преса і який великий має вона вплив на опінію та переконання пересічних читачів. Думаємо про те саме тепер, як знову відгрівають редакційну статтю із „Сан", а рівночасно кінчається цей по вінця переповнений подіями рік, в якому стільки нового, незвичайного, радісного, а часом сумнівного сталося в нашій Україні. Бо політичні події цілий рік тримали нас прикованими до всіх засобів масової інформації і майже кожного дня ми покликалися на них та їх інтерпретували відповідно до поданих ними інформацій. Ми раділи кожною прихильною для України вісткою, кожною статтею, денервувалися неприхильними повідомленнями про нас у американській та світовій пресі, але майже завжди, як мала Вірджінія вірили в це, що написане. Але рівночасно ми — ця мала жменька українських журналістів на Заході — мала незвичайно відповідальний та важкий обов'язок передати вістки та творити українську опінію тим, що ми подавали на сторінках нашої преси.

Чи виконали ми наш обов'язок належно в тому історичному році?

Про це будуть нас судити майбутні історики, які колись, які тепер наші сучасники, будуть переглядати уважно річники українських газет із пропам'ятного 1991 року і писати новітню історію України.

І тому, в цей час приходу нашого українського Миколая, спокійного і розважного, але, доброго святого, побажаємо собі, щоб він нас як завжди поблагословив і сказав: „Мир дому цьому", а під подушку, щоб дарував нам усім надію, що незалежність України закріпиться і щоб залишив нам Божу пересторогу: „Волю ви дістали, а розум і любов шукайте поміж собою, бо всього дарованого немає..."

О-КА

Петро Граничний

ХТО З КИМ І ХТО ПРОТИ КОГО?

Річ ясна — після тріюмфального першогрудневого референдуму всі ми воліємо бачити українську політику в однозначно позитивному розвої. Від цієї першої знаменитої сходинки — до другої, третьої, все вище, все далі вперед — хіба це не логічно? На жаль, сучасні обставини не вкладаються в межі зручних логічних міркувань. Референдум, засвідчивши волю народу до власної державности, не міг за одним махом скасувати попередню реальність, адже вона устійнювалася десятки й сотні літ.

Тому є всі підстави Мінську угоду, на ґрунті якої виникла Співдружність Незалежних Держав, розглядаючи як добрий тактичний хід, у висліді якого московський „центр" став нарешті зайвим, як п'яте колесо до воза.

Як і очікувалося, перша реакція Ґорбачова на заяву членів Співдружности була різко негативною — він фанатично прагне зберегти старий Союз і обіцяє „рішуче боротися", сподіваючись, мабуть, спертись на консервативну верхівку армії.

Арґументуючи перед Верховною Радою рішення створити незалежну від Москви добровільну Співдружність колишніх совєтських республік, президент України Леонід Кравчук — це було 10-го грудня — називав Ґорбачова головним гальмуючим чинником на шляху радикальних політичних і економічних реформ і переконливо обґрунтував закономірність розпаду цього всесвітнього страховиська — СССР.

Але вже 12-го грудня Ґорбачов запросив до Кремля журналістів і повідомив, що він приймає ідею співдружности, „якщо її структура не виявиться аморфною" і якщо до Росії, Білорусі і України прилучаться інші колишні совєтські республіки, готовий служити їй. У новій співдружності Ґорбачова бачить те, що хоче бачити — спосіб „збереження нашої країни", тобто того ж таки Совєтського Союзу.

Ситуація, що склалася, не є аж надто дивною. Хіба рідко трапляється розмова між двома людьми, в якій одні й ті ж слова і словесні конструкції однією стороною сприймаються як знак згоди, а другою — як знак відмови? В політиці це буває частіше, ніж хотілося б. Отже, й співдружність може виявитися не вельми однозначною — старі сили також будуть намагатися використати її.

Спробуймо, одначе, не оглядатися більше на Ґорбачова. Припустімо, що він визнав поразку своєї політичної лінії і зрезиґнував. Що залишається? Мінська альтернатива, яка в рівній мірі задовольняє усі сторони? Але хіба можливий нині абсолютно рівноправний договір між Росією і Україною? Від такого договору Росія буде перебувати в кращому становищі, а Україна — в гіршому, оскільки російське панування в усіх сферах українського життя можна невтралізувати не рівноправними, а тільки спеціяльними угодами, які б ґарантували Україні можливість дійсно незалежного національного державного відродження.

Ця невтралізація раніше чи пізніше, але доконечно відбудеться, хоч шлях до неї буде неймовірно тяжкий, встелений болючими компромісами. Проблема не в них самих, а в напрямі руху — вперед чи назад? Потрібна безпомильна тактика, тоді не страшно вернутися крок назад, щоб завтра ступити два-три кроки вперед.

Будьмо чесні з собою, мінський компроміс, принаймні в найперших своїх ознаках, теж болючий. Саме тому український парлямент, при тім, що більшість його членів за своїми політичними якостями є явно застарілою, схвалив мінську угоду без аплодисментів і з багатьма застереженнями, внісши до неї понад десять надзвичайно істотних доповнень. Зміст їх можна звести до цього: слід уникнути ситуації, коли угода, яка для України є тактичною перемогою, для Росії може стати перемогою стратегічною. Бо хоч ми маємо на увазі вже й ніби післясовєтську реальність, але вона така, що куди б не перенести „центру" — до Мінська чи навіть до Бердичева, все одно з цього росіяни скористають більше, ніж українці. Про це свідчить зміна в ставленні Ґорбачова до співдружности.

Є таких чимало підстав думати, що Єльцин залишається твердим республіканцем тільки тому, що поруч діє імперіяліст Ґорбачов. Як його не стане, цю його функцію Єльцин, під тиском шовіністичної стихії, змушений буде взяти на себе, бо інакше залишиться за бортом загальноросійських процесів.

Ті процеси потребують великої української пильности. З кожним днем в Росії все вище здіймаються чорні хвилі великодержавного шовінізму. В Москві, Санкт-Петербурзі невгавають демонстрації під червоними совєтськими прапорами і гаслами: „Геть хунту Єльцина!" Вже не йдеться про проімперське становище декількох десятків правих партій і угруповань. Досить поглянути на еволюцію Демократичної партії Росії. Устами свого лідера, Нікалая Травкіна, депутата Верховної Ради РСФСР, вона заявила, що Росія завжди була, є і буде чимось значно більшим, ніж РСФСР. Стало відомо, що віцепрезидент Росії Алєксандер Руцкой, колишній генерал, відверто відмежовується від політики президента Єльцина і звинувачує його в децентралізації Росії. Тобто прийшов час, коли вони скидають усі попередні маски — комуністів, соціялістів, інтернаціоналістів. В усій „красі" постає перед нами хижа пащека ненаситного російського шовінізму. Він і ті-

(Закінчення на стор. 3)

ПЕРЕВЕДЕНИЙ СПІЛЬНО опит у справі популярности президента ЗСА Джорджа Буша газетою „Вашінґтон Пост" і телекомпанією Ен-Бі-Сі виказав, що тільки 47 відсотків запитаних американців одобрюють в загальному політику Президента, 50 відсотків розчаровані внутрішньою політикою Білого Дому. В цьому ж опиті не зголошений ще формально кандидат на президента від Демократичної партії, губернатор нюйоркського стейту Маріо Квомо, отримав 43 відсотки підтримки. Всі шість кандидатів-демократів, які брали участь у публічному форумі в неділю, 15-го грудня, заявили, що вони будуть обвинувачувати Буша за занепад економіки.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ Албанії призначено Вільсона Аґмеді, який у попередньому кабінеті очолював міністерство харчів. Йому 40 років, безпартійний, за освітою інженер. Очікують, що новий прем'єр зформує уряд технократів, який займеться найголовнішою проблемою — забезпеченням населення харчами.

Людмила Почтар

З ПРОЩЕЮ ДО РІДНОГО КРАЮ

IV.

Директор бібліотеки Віктор Погребняк радо показує мені приміщення та розповідає про завдання і потреби бібліотеки. Засновано її редакціями журналу „Пам'ятки України" та газети „Старожитності". Десятиліттями Україна була цілком відрізана від світу й від творчости діяспори. Правда, існували певні таємні „закриті фонди", які включали й усі архіви діяспори. Хоч недавно ці „фонди" відкрито, доступ до них дуже обмежений і скомплікований. Ця ж бібліотека відкрита для всіх. Нашвидкоруч оглядаю. Приміщення впорядковане й досить просторе. Книжок ще не дуже багато (понад 3,000). У повному комплекті є лише журнал „Сучасність". Є кілька десятків „Визвольного шляху", але спорадично. Видань із ЗСА не рясно, та й ті не повністю. Стоїть ще кілька нерозпакованих пачок. Жалую, що не маю більше часу. На прощання отримую мапу знищених пам'яток Києва та кілька летючок (одну залучую).

Несподівано тепло, численно й гостинно зустріла нас Полтава. Хоч наш автобус спізнився понад три години, під готелем у темний дощовий вечір чекало на нас біля півсотні людей, з традиційними вітаннями хлібом-сіллю, рушниками, квітами, співом і деклямаціями дітей і молоді в народних одягах. Як заявила їх речниця, Світлана, це були представники „демократичних сил Полтави", а між ними члени Руху, Товариства української мови ім. Шевченка, автокефальної громади, Краєзнавчого музею та Товариства культурних зв'язків із закордоном „Україна".

Маю враження, що ці демократичні сили об'єднують свідомішу інтеліґенцію та є рушійною національною силою Полтави. Крайознавчий музей якраз святкує своє 100-ліття і відбуваються доповіді — „читання", виставки та концерти. Музей теж відновляється, а в сховищах має багатющі фонди народного мистецтва. Дирекція і працівники музею фахівці і любителі свого діла, працюють з посвятою. Взагалі в Полтаві відчувається надзвичайне замилування до культурних скарбів, гордість і патріотизм з домішкою льокалізму. Полтавці з діяспори теж знайшли своє місце в Музеї.

На влаштованій в клюбі літераторів зустрічі бачимо багато освіченої, свідомої і активної молоді. Обмінюємося думками й враженнями та поділяємо їхні турботи в політичній ситуації. Довідуємось, що міська Рада є дещо прихильна до демократичних сил, натомість обласна ще й досі не дозволяє вивісити синьо-жовтий прапор... Очевидно, не бідна Полтава й на пресу, бо поміж часописами бачу такі: „Зоря Полтавщини"(обл. рада), „Вісті" (районова), „Край" (незалежна обласна газета), „Полтавський вісник" (демократична) та гумористичний „Сорочинський ярмарок". Полтавська привітність і гостинність залишає найкращі враження.

Як я вже згадала, — переїхали ми Україну впоперек, тепер дещо про загальні враження. Побачили, почули і відчули ми дуже багато, та не все вдалося сприйняти, заабсорбувати чи просто запам'ятати. І звичайно, за кільканадцять днів неможливо в усе вглибитись, тим більше, що переїзди та побутові справи забирали чимало часу й енерґії. Не було змоги докладно побачити, як і чим живе населення.

Їздили й ходили ми вузькими брукованими вулицями княжого Львова, намагаючись відчути його давню славу, історичне минуле й сучасне. Оглядали пам'ятки, заходили в церкви, милувалися панорамою із Високого Замку. Багато всього відновлюється. Вуличний рух досить великий, їздять трамваї, автобуси, чимало авт, багато людей. Продаються квіти, морозиво, часом городина й печиво... Недалеко Львова відвідали т. зв. Шевченківський гай. Це відкритий музей старих оригінальних дерев'яних будівель із Карпат, перенесених сюди з різних околиць. Найстарша курна хатина з 1792 року!. Хати, церкви та інші забудовання розташовані в природному оточенні. Навіть є невеликий звіринець. Домашні тварини ходять вільно; лис, вовк і ведмідь — у клітках (досить мізерних). В окремому будинку виставка вишивок і ґерданів.

Зі Львова їздили ми до Почаєва. Описувати Почаївську Лавру не беруся. Сама її краса та багата на події історія потребує окрему статтю... Для мене особисто — пройшли ми її неописано — гарні святині надто швидко. Мені хотілося б мати час на докладніше подивляння, приватну молитву й медитацію. Адже це святе місце... Та треба було поспішати за провідником (світським професором), який не лише розповідав історію монастиря, а й зупинявся над тим, хто, коли й чому малював чи відновляв незчисленні ікони. Це все потрібне й цікаве, але в пам'яті прочанина не затримується... Довше зупинилися ми лише в печері преподобного Іова... Тому Почаївська Лавра залишила в мене враження скорого калейдоскопу і почуття недовершености моєї особистої прощі. Ніби щось лишилося незроблене, невиконане, недокінчене...

В дорозі з Почаєва оглянули ми старинний замок в Олеську. Тепер тут один із рідкісних музеїв давньої різьби та дерев'яної скульптури.

Зі Львова до Івано—Франківська їхали автобусом і мали нагоду подивляти природу й околиці. Рослинність дещо інша від американської. Багато придорожніх, забутих бур'янців були ніби євшан-зіллям. Де-не-де цвіли маки. По селах і передмістях — море квітів, ростуть у дворах, городах, під хатами, витискаються поза тини на дороги. Зокрема розкішно виглядають різного кольору й величини далії (жоржини) та айстри. Багато кущів справжньої української калини з висячими червоними гронами. Поля вже порожні, лише ще зеленіють буряки (в більшості цукрові). На приватних ділянках працюють люди, ніякої машинерії не видно. Села, мабуть, як і колись... Правда, в цій околиці дуже багато будується і вже збудованих нових більших чепурненьких будиночків. Та переважно „традиційні" селянські хати. Зрідка можна побачити й бідну, стару, вviews в землю похилу халупу... Двори вбільшості огороджені, кожна п'ядь землі використана. Все мале, скупчене...

Івано-Франківськ — гарне, розлоге й привітне місто. Хоч теж старинне з багатьма історичними пам'ятниками, — на вигляд модерне, з широкими вулицями й площами, парками. Теж відновлюється, зокрема в центрі міста.

(Закінчення на стор. 3)

З прощею...

(Закінчення зі стор. 2)

З Івано-Франківська виїжджали на окремі прогульки. Відвідали Голосків, Косів, Коломию з її музеєм народного мистецтва та новим модерним рестораном. Оглянули в горах старинний історичний монастир — Скит Манявський. Були в Яремчі над рвучким Прутом, де мали смачний своєрідний полуденок у місцевому ресторані. Подивляли гірські краєвиди. Вступали до придорожньої стилевої гуцульської дерев'яної церковці, зовсім почорнілої від старости, що всередині мала багато старинної різьби, килимів і вишивок. Там якраз ішла Служба, відправляв старесенький, удвоє зігнутий священик. Переїжджали Делятин, Надвірну, ще якісь містечка, але не зупинялися.

Що цікаво загально зауважити про Галичину — це велика кількість церков. Мало не кожне село має церкву або дві. Міста й містечка мають по кілька. Багато ще будується на різних щаблях викінчення.

Популярним є високі символічні могили з хрестами, тризубами, національними прапорами, з відповідними написами та квітами. В деяких місцях вони величезних розмірів, а в інших — скромніші, але всюди вказують на свідомість і пошану до своїх героїв...

Не бракує по селах і містах, головно при дорогах, і різних совєтських пам'ятників всяким „визволителям" головно з часів Другої світової війни. Ми не зупинялися біля них, але здалека на мене вони справляли враження претенсійности, казьонщини й браку елементарної естетики... А, може, це тільки моє упередження від свідомости, яке „визволення" і „щастя" принесли вони в Україну...

З Івано-Франківська до Києва переїхали ми нічним поїздом, так, що нічого по дорозі не змогли побачити. Київ — чудове, священне місто. Скільки б не читати його описів і оглядати світлин — у живому вигляді воно робить могутнє й незабутнє враження. Коли дивитися на нього з лівого боку Дніпра — то справді захоплює дух. Мимоволі нагадалася кінцівка сонета Зерова: „Ця золотом цвяхована блакить"... На жаль, у цю чудову, неповторну панораму зелених схилів, білих церков і блискучих бань, певний дисонанс вносить велетенська статуя „матері-вітчизни" з високо піднятими мечем і щитом. Завершує вона музей „вітчизняної війни". Кияни її не люблять і ніби соромляться, оминають на фотографіях. А вона височіє над Дніпром, як... (не знаю що; асоціяції не надто приємні).

Поклонилися ми св. Софії, оглянули Києво-Печерську Лавру, побули в Андріївському і Володимирському Соборах, біля Золотих воріт. У мурах святинь ніби ще дихає священність віків, а за мурами живе, зеленіє і пульсує сучасний Київ. Побували ми в театрі опери й балету (що за краса!), плавали по Дніпрі. Одного дня відвідали недалеко Києва музей народної архітектури і побуту. Цей музей під відкритим небом — розлоге-розлоге автентичне типове українське село Центральної України разом з вітряками, горбами, ланами, дорогами й стежками, дворами, городами й квітами, тинами й перелазами та всіма іншими атрибутами. Хати, із усім хатнім устаткуванням, різняться між собою рівнем заможности. Є школа і церква. Оподалік і корчма стоїть. І вигін, і коники пасуться. Тільки довкола тиша і ніхто не живе тут. Мене ця ідилья чомусь дуже схвилювала — ніби час повернувся назад. Це точно таке село, як закріпилося в моїй пам'яті і з дитинства і з описів у літературі. Треба тільки ясно собі усвідомити, що існує воно тепер лише в музеї... Справжні села далеко не такі ідильїчні...

З Києва до Полтави й назад їхали автобусом, отже було доволі нагоди надивитися на краєвиди. Вбільшості, це рівнина, поля із славним чорноземом. Збіжжя вже зібране, де-не-де ще стоїть кукурудза, в багатьох місцях зеленіє буйна озимина.

Майже всі дороги обсаджені високими стрункими тополями. У селах, балках, ярах, при межах ростуть верби, берези й осики. На вигляд села бідніші, ніж у Галичині. Значно менше, або й зовсім нема нових будівель. Не видно й церков. Невеликі чепурненькі хати сховані за тинами й деравами. Солом'яних стріх уже майже нема. Обабіч дороги пасуться прив'язані, очевидно „одноосібні" корови й кози. Коней майже не видно. Багато курей і гусей, ходять без обмежень. Часом при дорозі сидять жінки з відерцем помідорів або картоплі на продаж. Зустрічалися й колгоспні забудування; деякі загосподарені, інші в в безладді, але з віддалі й швидкої їзди малощо можна побачити.

Головніші дороги, як Львів—Івано—Франківськ, Київ—Полтава, можливі, в деяких місцях направляються або поширюються. Бічні, а головно сільські, дороги — суцільне непорозуміння: не розумію, як вони ними їздять і ходять. Небруковані, з великими й глибокими ямами й вибоїнами. Коли сухо — здіймаються хмари пороху, коли ж дощ — болото із зрадливими „озерцями", і це навіть у центрі села... У моєму батьківському чи дідівському селі під Києвом поступу теж не видно, хоч була я там малою дитиною понад 50 років тому. Вулиці вузькі, з обох сторін обведені суцільним тином чи огорожею, так що хат і садиб зовсім не видно. Дідова хата, яка в моїй дитячій уяві була великою з високим ґанком, ніби поменшала, а ґанок виявився двома малими східцями. Понижчала „височезна" брама, повужчало подвір'я, а бджоляник і взагалі вгруз у землю (дослівно). Зникло багато дерев і кущів. Походила я кілька хвилин, намагаючись воскресити дитячі враження та усвідомити прірву років... Відвідала могилки рідних. Де була хата розкуркуленої родини моєї Мами — стоїть сільрада та хата голови. Я тільки хотіла бачити те місце, бо за моєї пам'яті тієї хати вже не було, але згадувати про те не було можна... Бачила лиш одну нову велику хату, якогось начальника. Церква якимось чудом уціліла, відновлена, але священика нема.

Не проминули ми й Шевченкової могили — цього святого місця в Україні. Поклонилися прахові безсмертного Тараса, поклали квіти у стіп пам'ятника, помолилися за його душу, відспівали „Вічну пам'ять", „Заповіт" та „Ще не вмерла". Член групи, Олексій Шевченко сказав кілька відповідних зворушливих слів. А Тарас із висоти дивився на нас добродушним і вибачливим поглядом. Оглянули музей Шевченка з цінними й цікавими експонатами. Майже зачарував нас оповідач-провідник музею, що вміло й з любов'ю показував експонати. Враження було таке сильне, що група вийшла якась принишкла і з всвященним почуттям у душі.

Досить притомленими й прим'ятими добралися ми до Полтави. Полтава ж зустріла нас з відкритими раменами. Це гарне мальовниче місто на березі річки Ворскли. Широкі вулиці, зелені алеї, багато парків. Цікаво, що ще пишно цвітуть рожі... Погода, як на цю пору, стояла дуже тепла. Осередком нашого перебування був уже згаданий Крайознавчий музей. Відвідали також інші музеї, в тім садибу Івана Котляревського, будиночок Панаса Мирного, збірку старих ікон, мистецькі виставки. Їздили до Решетилівки з її славними тканими рушниками та до Опішні з унікальною фабрикою особливих керамічних виробів. Були в приватній господі одного мистця — кераміста. Всюди привітність і гостинність.

Повернувшись до Києва ми ще вступили поклонитися могилам Стуса, Тихого й Литвина та відвідали могилу Лесі Українки на Байковому кладовищі. Кладовище це величезне і треба було б кілька днів, щоб його оглянути. Воно розташоване дільницями на горбах, густо заросле; гроби, пам'ятники, огорожі нагромаджені ніби хаотично. Цілком відмінне від звичайного американського...

Ввечері того дня ще прощальна вечеря в ресторані „Хата Карася", а наступного вдосвіта залишаємо готель та відлітаємо аерофлотом до Франкфурту... Ще одна принагідна заввага: стюардеси в літаку з Києва чемні, усміхнені, говорять по українськи, а офіційні оголошення подають українською і німецькою мовами (в літаку багато німців).

Важко охопити на письмі всі враження і переживання цієї подорожі. Подорож бо надзвичайна: по стількох роках до Рідного Краю. Час теж незвичайний: зміни проходять на кожному кроці з блискавичною швидкістю. Україна міняється на очах. Усе — сумне й радісне, позитивне й неґативне, високо й низьке сплітається в один якийсь нероздільний жмут. Як у поета:

В обіймах з радістю журба.
Одна летить, друга спиня...
І йде між ними боротьба,
І дужчий хто — не знаю я...
(О. Олесь)

І накінець. Подорожня аґенція СКОП цікаво заплянувала й добре підготувала й переводила подорож, а о. Наконечний заініціював і духовне провідництво. Наша мила провідниця і опікунка Тамара Денисенко, завжди усміхнена, невідступно була з нами, невтомно полагоджувала більші й менші проблеми та ділила з нами радісні й сумні хвилини, тяжкі й смішні пригоди. Володимир Денисенко кожночасно допомагав з баґажем.

З приємністю згадую усіх співтоваришів подорожі. Хоч у кожному місті хтось на кілька днів відлучався на побачення з родиною, ми мали нагоду зжитися із собою. Кожна особистість додавала щось цікавого до групи. Радо почувалася її часткою.

Милий спогад залишили всі провідники й провідниці, екскурсоводи, водії автобусів та весь допоміжний персонал в Україні.

Довго стоятимуть у пам'яті всі люди, яких довелося зустріти. І незабутньою зостанеться ця подорож — проща до Рідного Краю.

Жовтень 1991.

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

рано В. Жили із зворушливим закінченням „Бо вічна ти як сонце, як блакить". А. Кіпа, вернувшись своїми думками до музею підкреслив, що його завдання репрезентувати українську культуру на американській землі.

Голова Союзу Українок Америки Марія Савчак підкреслила факт, що Український Музей в Ню Йорку це „дитина" СУА, якою він від першого дня заснування у 1976 році постійно займається та підтримує фінансово і морально. Музей цей постав з ініціятиви СУА і залишиться під його дбайливою опікою.

Контесса А. Паольоцці і І. Куровицька при почесному столі під час полуденку.

Історію Українського Музею подав коротко теперішній голова Управи інженер-архітект Тит Геврик, який подякував також всім, хто причинився до його розвитку, зокрема директорці Марії Шуст. Він подав також присутнім радісну вістку що на полуденку відбудеться святочне спалення мортґеджу і тим закуплений на 6-ій вулиці будинок залишається без довгу. Конечність поширення приміщень музею і його важлива роля саме тепер, коли можлива і потрібна виміна мистецькими надбаннями з художниками з України для всіх ясна. Голова поінформував присутніх, що Управа рішила закинути плян будови нового будинку, а зосередилася тепер на конкретній можливості перебудови закупленого перед кількома роками будинку при 6-ій вулиці. Відповідні пляни перебудови зробив український архітект Юрій Савицький, а чи вони здійсняться залежить від української спільноти і її зрозуміння важливости такого культурного центру саме тепер в метрополії світу. Щоб розпочати перебудову треба зібрати 1.5 міл. дол. і це є саме тепер найважливішою ціллю нового етапу праці музею з його 15-річчям. Початок збірки є саме на цьому полуденку і тому голова Управи подякував тим, що його уфундували та таким способом дали на цілі перебудови цілий прихід із квитків. Це були: д-р Роман і Анна Алиськевичі д-р Володимир і Дарія Гойдиші, Віра та Антін Шумейки — відомі власники подорожнього бюра в Ню Йорку.

До урочистого спалення мортґеджу викликано ряд осіб, що жертвували на музей по 15,000 дол. і більше, а це Юліян і Марія Бачинські, Ярослав і Надія Пастушенки, Оксана Рак, Володимир і Анна Рак, Степан і Іванна Рожанковські, Богдан Кекіш, як представник кредитівки „Самопоміч" в Ню Йорку, Марія Савчак голова СУА, Антін і Віра Шумейки, представниця 58-го Відділу СУА в Ню Йорку і д-р Карло та Софія Зайнінґер.

Після цієї церемонії, яку перевів інж. Т. Геврик, ведення полуденком перебрав далі д-р А. Кіпа. Він представив присутніх на залі провідниць Крайової жіночої ради при Об'єднаних Націях, до якої належать представниці СУА вже від довших років, а тепер Ірина Куровицька є заступницею голови. Присутня була саме голова НЖР контесса Аліція Паольоцці, колишня голова Бетті Солцмен і секретарка Елла Бройзлен. Представив він також о. ігумена ЧСВВ д-ра Вернарда Панчука, о. протопресвітера УАПЦ Володимира Базилевського, о. Лаврикія Попадюка, ЧСВВ, і фундаторів полуденка, яких обдаровано квітами.

У концертовій програмі виступив відомий оперовий співак соліст Метрополітальної опери в Ню Йорку Павло Плішка із піснями до слів Івана Франка із „Зів'ялого листя", композиції проф. Ігоря Соневицького. Акомпаньював Тома Гриньків. Відтак в'язанку українських і міжнародних колядок відспівав вокальний ансамбль „Промінь" під керівництвом Богданни Волянської.

Д-р А. Кіпа перечитав також зворушливий привіт що його переслав, за підписом директора Андрія Новаківського, Національний Музей у Львові. В привіті сказано: „Ваше свято є нашою спільною радістю, бо все добре і зле в нашому народі, його діти мусять, як святий хліб, поділити між собою. Бо тільки усвідомлення того, що ми є одним народом, дасть нам можливість спільно відбудувати наш український дім".

В часі полуденку постійно проголошувано жертводавців, які деклярували різні суми на перебудову приміщень для музею при 6-ій вулиці. До закінчення полуденку зібрано 100,000 дол.

Піднесені на дусі так добрим початком нового етапу на шляху до розбудови Українського Музею, а рівночасно вістками з України, присутні відспівали національний гимн, а о. протопресвітер В. Базилевський відмовив молитву, якою закінчено полуденок.

Хто з ким...

(Закінчення зі стор. 2)

льки він, може стати причиною загального хаосу і нового моря крові. Тепер Горбачов вельми зацікавлений у виникненні хаосу. Було б добре, якби світова опінія вчасно зрозуміла це і посприяла б зміцненню стін і даху у новозбудованому українському державному домі.

Як поведе себе Захід, зокрема ЗСА? Які їм ще потрібні докази української політичної і державницької зрілости? Референдуму, надзвичайно успішного і надзвичайно демократичного, — мало? Готовности України стати без'ядерною державою — мало? Здатности українців до інтеґрації з іншими націями, про що свідчить утворення нової Співдружности — і цього мало?

Хто має очі, той бачить: сьогодні покищо існують дві паралельні Росії. Одна єльцинівська, яка, відмовившись від панування над іншими народами, сама може стати вільною. Друга Росія — ґорбачовсько-шеварднадзівська, імперська. Вона не орієнтується на демократію, на економічний розвиток, а тільки на диктат, на поневолення.

Світ стоїть перед вибором.

ЕНДРУ РОЗЕНТОЛ, кореспондент газети „Ню Йорк Таймс", повідомив, що цілий ряд офіційних осіб з Адміністрації президента Джорджа Буша були примушені признатись, що З'єднані Стейти Америки переживають економічну рецесію, яка, мовляв, не триватиме довго, бо Уряд ЗСА вирішив перекинути велику частину фондів з інших програм для поправи економіки. Пресовий секретар Білого Дому Марлин Фицвотер заявив, що „люди тратять роботу, автомобільна індустрія має великий дефіцит і все це створює атмосферу страху". Він додав, що економіку треба поправити, бо вже звичайні люди зрозуміли, що з економікою не є добре.

УРЯД НОРВЕҐІЇ ВИЗНАВ Російську федерацію незалеж ною державою, однак заявив, що підтримуватиме дипломатичні зв'язки з Совєтським Союзом до того часу, поки він існуватиме юридично. Представник міністерства закордонних справ Норвеґії Бйорн Бльокгауз заявив, що його уряд невдовзі визнає незалежність інших колишніх совєтських республік.

З глибоким жалем повідомляємо
рідних, приятелів і знайомих,
що 7-го грудня 1991 р. відійшла у вічність
наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА і БАБЦЯ

св. п.мґр

МАРІЯ ЛАЗАРЧУК
з дому БАРАН

ПОХОРОН відбувся 9-го грудня 1991 р. з української католицької церкви св. Йосафата у Воррен, Миш.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

У важкому горю:

муж — РОМАН
дочка — д-р ІРИНА ЛАЗАРЧУК-ТОМСОН із мужем д-ром ІВАНОМ
син — д-р ПЕТРО ЛАЗАРЧУК із дружиною д-р ВАЛЕНТИНОЮ
внуки — АНДРІЙКО і МАРКО
сестри — ОКСАНА ЛАЗАРУК і ІРИНА КОПЕЙ із родинами в Україні
вуйко — ЮЛІЯН ВОЛЧУК із дружиною АННОЮ
кузен — інж. РОМАН ВОЛЧУК з дружиною МАРТОЮ
кузенка — ЛЯРИСА ПАДУЧАК з мужем ДМИТРОМ
та ближча і дальша родина в Україні і діяспорі

З глибоким жалем повідомляємо
рідних, приятелів і знайомих,
що 11-го грудня 1991 р. відійшла у вічність
на 81-му році життя

СВ. П.

МАРІЯ ГАНАС
з роду КОНДРІВ

люба МАМА, БАБЦЯ, рідна і дорога для близької і дальшої родини в Америці, Канаді й Україні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ за спокій душі покійної Марії відбулися в церкві св. Духа в Гамілтоні, Канада, 16-го грудня 1991 р.

Просимо про молитви за душу покійної:

син — ЮРІЙ
дочка — ХРИСТИНА ШМОТОЛОХА з родиною
брат — БОГДАН КОНДРА з родиною
брат — РОМАН КОНДРА з родиною в Україні
сестра — ДАРІЯ ГЕЛЛЕР з мужем в Україні
шваґри — ВОЛОДИМИР ГАНАС, СТЕПАН ГАНАС з дружиною, ОЛЕГ ГАНАС з родиною
родина — ЗЕМЛИНСЬКИХ в Україні
ОРЕСТ ГАНАС, РОМАН ГАНАС і ОЛЕГ ГАНАС з своїми родинами

Проситься складати свої пожертви в пам'ять покійної на Українську Медично-Харитативну Службу в Мюнхені чи на інші добродійні цілі.

До відома Членів 155-го Відділу УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж.

З днем 1-го грудня 1991 року обов'язки

СЕКРЕТАРЯ 155-го Відділу УНСоюзу, Товариства „Запорозька Січ" у Перт Амбой, Н. Дж.
— перебрав —

Ярослав Завійський

Просимо Членів цього Відділу звертатися у всіх справах членства і забезпечення та висилати вкладки на адресу:

Mr. Yaroslav Zaviysky
108 E. Curtis St., Linden, N.J. 07036

Шановні Секретарі
та
Організатори УНС!

Членська кампанія 1991 року кінчається з 31-им грудня. Тому аплікації нових членів прийматиме Головна Канцелярія тільки до 31-го грудня 1991 року.

Докладіть всіх старань, щоб виконати свої квоти та вислати аплікації вчасно, щоб вони дійшли до Головної Канцелярії не пізніше, як 31-го грудня 1991 року.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

СУД ВИЗНАВ ВИННИМ посадника міста Джерзі Сити Джералда МекКенена винним за 15 різних обвинувачень висунених проти нього прокуратурою. Вони тісно пов'язані з перекупством, обдурюванням податкового уряду тощо. До цього всього йому закидають позичку в банку на 260,000 долярів під претекстом будови пристаней на ріці Гадсон і в парку Либерті. Визначення кари судом відбудеться в січні наступного року.

У ФІЛІППІНСЬКОМУ СУДІ розпочався процес над дружиною колишнього президента Філіппін Імельдою Маркос і її сином Фердинандом Маркосом, мол. Якщо звинувачення будуть доведені, Імельда Маркос може дістати до п'яти років тюремного ув'язнення.

В СУБОТУ, 14-ГО ГРУДНЯ, в Санкт-Петербурзі відбувся мітинґ, організований крайньо правими політичними силами. Серед надхненників були телевізійний журналіст-шовініст Алєксандр Нєвзоров і націонал-фашист Владімір Жіріновський. У своїх виступах вони закликали до формування добровільних збройних частин „для порятунку Придністровської російської республіки".

Вісті із Закарпаття

Ужгород. — Видавництво „Карпати" збирається видати збірку поезії і сатиричної публіцистики Марка Бараболі (Іван Розній-чук), який народився на Рахівщині 1910 року.

За сталінських часів Марко Бараболя був репресований і помер у 1945 році недалеко від Новоросійська. На Закарпатті у совєтський час творів поета не видавали. Назва збірки — „Проєкт автономії", де Марко Бараболя висміяв ідею русинства.

Тут у понеділок, 9-го грудня, відбулася координаційна рада демократичних організацій Закарпаття: „Меморіялу", Товариства Української Мови „Просвіта", Української Республіканської Партії, Демократичної Партії України, Руху і Спілки Української Молоді. Обговорювано підсумки всеукраїнського референдуму, завдання тактики і політичної боротьби на Закарпатті та питання про майбутнє Руху. Присутні прийшли до висновку, що демократичним організаціям Закарпаття доведеться вести досить запеклу боротьбу з прокомуністичними структурами, які ще збереглися в органах влади. Рух зберігає свою актуальність і конференція крайової організації Руху, яка відбудеться 10-го січня з участю всіх демократичних організацій, обговорить актуальні завдання тактики Руху у боротьбі за демократизацію країни.

ВИСТАВКА О. НЕДОШИТКА ПРОДОВЖЕНА

Ню Йорк. — Виставка картин Олега Недошитка, що відбувається від неділі 15-го грудня у ґалерії ОМУА, 136 Друга авеню в Ню Йорку, і мала бути закрита 22-го грудня, з уваги на широке зацікавлення творчістю молодого оригінального художника з Одеси є продовжена до неділі 29-го грудня. Виставка відкрита в будні від год. 6-ої до 8-ої вечора, а в суботи і неділі від 1-ї до 8-ої вечора.

Перший український кіноринок

Київ (УНІАР). — У Палаці Культури „Україна" в суботу, 14-го грудня, відбулося урочисте закриття першого київського незалежного кіноринку „Відкрита зона". Продовж тижня тривав перегляд українських, російських, казахських, польських, юґославських, американських, англійських і французьких фільмів, покупці та власники яких укладали угоди.

Гості кіноринку з республік колишнього Союзу мали змогу у програмі „Українська перспектива" познайомитися з кращими художніми неігровими та анімаційними фільмами.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СЕРЕДА, 1-го СІЧНЯ 1992 Р.

Клівленд, Огайо. Річні збори 364-го Відд. УНС ім. св. Василія в приміщенні Астродом св. Йосафата о год. 1-ій по пол. — В. Владика, фін. секр.